

Дело C-484/20

Преюдициално запитване

Дата на постъпване в Съда:

1 октомври 2020 г.

Запитваща юрисдикция:

Oberlandesgericht München (Германия)

Дата на акта за преюдициално запитване:

1 октомври 2020 г.

Ответник и въззивник:

Vodafone Kabel Deutschland GmbH

Ищец и въззиваем:

Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände
– Verbraucherzentrale Bundesverband e. V.

[...]

ОПРЕДЕЛЕНИЕ

По дело

**Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände –
Verbraucherzentrale Bundesverband e. V.**, [...] Берлин

— ищец и въззиваем —

[...]

срещу

Vodafone Kabel Deutschland GmbH, [...] Унтерфьоринг

— ответник и въззивник —

[...] [ориг. 2]

на 1 октомври 2020 г. двадесет и девети граждански състав на
Oberlandesgericht München (Висш областен съд Мюнхен) [...]

определи:

- I. Спира производството по делото [...].
- II. На основание член 267 ДФЕС отправя до Съда на Европейския съюз следния преюдициален въпрос за тълкуването на
 - член 62, параграф 4 от Директива (ЕС) 2015/2366 на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2015 година за платежните услуги във вътрешния пазар, за изменение на директиви 2002/65/ЕО, 2009/110/ЕО и 2013/36/ЕС и Регламент (ЕС) № 1093/2010 и за отмяна на Директива 2007/64/ЕО (наричана по-нататък „Директива (ЕС) 2015/2366“):
 - Следва ли член 62, параграф 4 от Директива (ЕС) 2015/2366 да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба или практика, която при договори с продължително изпълнение с потребители позволява като преходен режим забраната за начисляване на такси за използването на платежни инструменти и платежни услуги да се прилага съгласно съответната национална правна разпоредба за транспониране само когато договорното задължение, на което се основават плащанията, е възникнало след 13 януари 2018 г., а да не се прилага, когато то е възникнало преди 13 януари 2018 г., въпреки че обработката на (последващи) платежни операции започва едва след 13 януари 2018 г.? **[ориг. 3]**

Мотиви:

Спорът на страните по делото пред запитващата юрисдикция се отнася до това дали ответникът като кабелен оператор и доставчик на достъп до интернет има правото съгласно общите си условия да изисква от потребителите за всяко плащане така наречената фиксирана такса за пряко плащане в размер на 2,50 EUR, ако същите не са упълномощили ответника за директен дебит, а извършват плащанията по фактурите самостоятелно посредством SEPA кредитен превод, доколкото договорното задължение, на което се основават плащанията, е възникнало преди транспонирането на Директива (ЕС) 2015/2366 в националното законодателство на 13 януари 2018 г., въпреки че обработката на (последващи) платежни операции започва едва след тази дата.

1. Правна уредба

а) Правото на Съюза

Някои от съображенията на Директива (ЕС) 2015/2366 гласят следното:

(1) През последните години интеграцията на плащанията на дребно в Съюза отбеляза значителен напредък, по-специално в контекста на актовете на Съюза в областта на плащанията, а именно Директива 2007/64/ЕО на Европейския парламент и на Съвета, Регламент (ЕО) № 924/2009 на Европейския парламент и на Съвета, Директива 2009/110/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и Регламент (ЕС) № 260/2012 на Европейския парламент и на Съвета. С Директива 2011/83/ЕС на Европейския парламент и на Съвета беше допълнена правната рамка в областта на платежните услуги, като с нея беше въведено специално ограничение на възможността търговците на дребно да събират допълнителна такса от клиентите си за използването на определени платежни средства.

(6) С цел отстраняване на пропуските в регулаторната уредба следва да бъдат установени нови правила, като същевременно се осигури повече правна яснота и последователно прилагане на законодателната рамка в целия Съюз. Следва да се гарантира, че съществуващите и новите участници на пазара работят при еднакви условия, което позволява новите средства на плащане да достигнат до по-широк пазар и **[ориг. 4]** осигурява високо ниво на защита на потребителите при използването на тези платежни услуги в целия Съюз. Това следва да доведе до ефикасност в платежната система като цяло и до по-голям избор и по-голяма прозрачност на платежните услуги, като същевременно се укрепи доверието на потребителите в хармонизирания пазар на плащанията.

(6б) Различните национални практики в областта на събиране на такси за използването на даден платежен инструмент (т.нар. „начисляване на допълнителни такси“) са довели до драстични различия на пазара на плащанията в Съюза и до объркване сред потребителите, особено в условията на електронната търговия и презграничен контекст. Търговците, които се намират в държави членки, в които е разрешено начисляването на допълнителни такси, предлагат продукти и услуги в държави членки, в които това е забранено, и начисляват допълнителна такса на потребителите. Съществуват и много примери за търговци, начисляващи допълнителни такси на потребителите на нива, които са много по-високи от тези на направените от страна на търговеца разходи за използването на определен платежен инструмент. Освен това сериозна причина за преразглеждане на практиките за начисляване на допълнителни такси е фактът, че с Регламент (ЕС) 2015/751 се установяват правила за обменните такси при плащания, свързани с карти. Обменните такси са основният компонент на търговските такси за карти и плащания, свързани с карти. Начисляването на допълнителни такси е практиката за насочване на избора на ползвателя, която търговците понякога използват за компенсиране на допълнителните разходи по плащанията, свързани с карти. С Регламент (ЕС) 2015/751 се ограничава равнището на обменните такси. Тези

ограничения ще започнат да се прилагат преди забраната, предвидена в настоящата директива. Ето защо държавите членки следва да разгледат възможностите за предотвратяване на исканията от страна на получателите за налагане на такси за използване на платежни инструменти, обменните такси за които се регулират с глава II от Регламент (ЕС) 2015/751.

(99) Необходимо е да се осигури ефективното прилагане на разпоредбите на националното право, приети съгласно настоящата директива. Поради това следва да се установят подходящи процедури, чрез които ще бъде възможно да се подаде жалба срещу доставчиците на платежни услуги, които не спазват тези разпоредби, и да се гарантира, когато е уместно, налагането на подходящи ефективни, пропорционални и възпиращи санкции. [...] **[ориг. 5]**

Директива (ЕС) 2015/2366 гласи по-специално следното:

Член 2

Обхват

1. Настоящата директива се прилага по отношение на платежните услуги, предоставяни в рамките на Съюза.
2. Дялове III и IV се прилагат по отношение на платежните операции във валута на държава членка, когато както доставчикът на платежни услуги на платеца, така и доставчикът на платежни услуги на получателя, или единственият доставчик на платежни услуги по платежната операция се намират в рамките на Съюза.

Член 4

Определения

За целите на настоящата директива се прилагат следните определения:
[...]

- 9) „получател“ означава физическо или юридическо лице, определено за краен получател на средствата, които са предмет на платежна операция;
- 14) „платежен инструмент“ означава персонализирано(и) устройство(а) и/или набор от процедури, уговорени между ползвателя на платежни услуги и доставчика на платежни услуги и използвани с цел даване на платежно нареждане;

Член 62

Приложими такси

4. Във всички случаи държавите членки гарантират, че получателят не начислява такси за използването на платежни инструменти, обменните такси за които се уреждат съгласно глава II от Регламент (ЕС) 2015/751, както и [ориг. 6] за платежните услуги, по отношение на които се прилага Регламент (ЕС) № 260/2012.

Член 107

Пълна хармонизация

1. Без да се засягат член 2, член 8, параграф 3, член 32, член 38, параграф 2, член 42, параграф 2, член 55, параграф 6, член 57, параграф 3, член 58, параграф 3, член 61, параграфи 2 и 3, член 62, параграф 5, член 63, параграфи 2 и 3, член 74, параграф 1, втора алинея и член 86, държавите членки не запазват, нито въвеждат разпоредби, различни от предвидените в настоящата директива, когато тя съдържа хармонизирани разпоредби.

Член 115

Транспониране

1. Държавите членки приемат и публикуват мерките, необходими, за да се съобразят с настоящата директива, до 13 януари 2018 г. Те незабавно информират Комисията за това.
2. Държавите членки прилагат тези мерки, считано от 13 януари 2018 г.

Регламент (ЕС) № 260/2012 гласи:

Член 1

Предмет и приложно поле

1. С настоящия регламент се определят правилата за кредитни преводи и директни дебити в евро в рамките на Съюза, когато [ориг. 7] доставчикът на платежни услуги на платеца и доставчикът на платежни услуги на получателя са разположени в Съюза или когато единственият доставчик на платежни услуги (ДПУ) по платежната операция е разположен в Съюза.

б) Националното право

Член 270а от Bürgerliches Gesetzbuch (Граждански кодекс, наричан по-нататък „BGB“) (въведен със закон от 17 юли 2017 г. [...] и с действие от 13 януари 2018 г.) гласи:

Споразумение, с което длъжникът се задължава да заплаща такса за използването на SEPA директен дебит (базова схема), SEPA директен дебит от типа „бизнес към бизнес“, SEPA кредитен превод или платежна карта, е недействително. Първо изречение се отнася до използването на платежна карта само при платежни операции с потребители, когато за тях е приложима глава II от Регламент (ЕС) 2015/751 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2015 година относно обменните такси за платежни операции, свързани с карти (ОВ L 123, 2015 г., стр. 1).

Преходната разпоредба на член 229, параграф 45 от Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch (Въвеждащ закон към Гражданския кодекс) (въведен със закон от 17 юли 2017 г. [...] и с действие от 13 януари 2018 г.) гласи:

- (1) За договорни задължения, чийто предмет са платежни операции, и които са възникнали след 13 януари 2018 г., следва да се прилага само BGB и член 248, в редакцията му в сила от 13 януари 2018 г.
- (2) За договорни задължения, чийто предмет са платежни операции, и които са възникнали преди 13 януари 2018 г., следва да се прилага BGB и член 248, в редакцията му в сила до 13 януари 2018 г., освен ако параграфи 3 и 4 не предвиждат друго. **[ориг. 8]**
- (3) Когато, в случай на договорно задължение по смисъла на параграф 2, обработката на платежна операция започва едва след 13 януари 2018 г., за тази платежна операция следва да се прилага само BGB и член 248, в редакцията му в сила от 13 януари 2018 г.
- (4) Член 675f, параграф 3 от BGB, в редакцията му в сила от 13 януари 2018 г., следва да се прилага от този ден нататък и за договорни задължения по смисъла на параграф 2.
- (5) Член 270a от BGB следва да се прилага за всички договорни задължения, които са възникнали след 13 януари 2018 г.

2. Обстоятелства по делото в главното производство

- а) Ищецът, учредено съгласно германското законодателство сдружение за защита на потребителите, иска ответникът, кабелен оператор и доставчик на достъп до интернет — след предварително предупреждение — да преустанови в търговската си практика — с изключение на търговските си отношения с фирми — да използва общо условие или да се позовава на такова условие в рамките на договори за телекомуникационни и кабелни услуги, което гласи: *„Фиксирана такса за пряко плащане: такса от 2,50 EUR за всяко плащане, извършено без използване на директен дебит“*.

След транспонирането на Директива (ЕС) 2015/2366 в германското законодателство към 13 януари 2018 г. ответникът прави разграничение между съществуващи и нови договори. В съществуващите договори, сключени преди 13 януари 2018 г., в ценовата листа и описанието на услугите ответникът използва горната клауза, с която например не изключва SEPA кредитни преводи. В ценовата листа, приложима за новите договори, сключени след 13 януари 2018 г., тази клауза вече не е съществува.

Ответникът смята, че има право да прилага клаузата за съществуващи договори, тъй като според него забраната за начисляване на допълнителни такси съгласно член 270а от BGB се отнася само за договорите с продължително изпълнение, сключени след 13 януари 2018 г. Следователно той смята, че за [ориг. 9] съществуващите договори, сключени преди тази дата, има право и след тази дата да продължи да начислява фиксираната такса за пряко плащане, тъй като според него недвусмислената преходна разпоредба на член 229, параграф 45, алинея 5 от Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch се отнася до възникването на договорни задължения след 13 януари 2018 г. и съответно член 270а от BGB не би следвало да се прилага със задна дата дори за извършвани след 13 януари 2018 г. плащания.

Ищецът от своя страна счита, че забраната за начисляване на допълнителни такси след 13 януари 2018 г. следва да се отнася и за съществуващи договори, сключени преди 13 януари 2018 г. Тъй като целта на член 62, параграф 4 от Директива (ЕС) 2015/2366 е да създаде равни условия на вътрешния пазар към тази дата, разпоредбата за транспониране на член 270а от BGB следвало да се прилага независимо от срока на договора и съответно да се отнася и за договори с продължително изпълнение, сключени преди 13 януари 2018 г. Според него преходната разпоредба в член 229, параграф 45, алинея 5 от Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch следва да се тълкува в съответствие с правната концепция на член 229, параграф 45, алинея 3 от Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch по такъв начин, че валидната след 13 януари 2018 г. нова разпоредба е приложима и в случай на договори, сключени преди тази дата, стига платежните операции да са започнали след 13 януари 2018 г.

- б) Запитващата юрисдикция е склонна да приеме, че националната разпоредба на член 270а от BGB, която транспонира член 62, параграф 4 от Директива (ЕС) 2015/2366, е приложима дори когато договор с продължително изпълнение, на който се основават плащанията, е сключен преди 13 януари 2018 г., но обработката на свързани с това (последващи) платежни операции започва едва след тази дата, тъй като например — както в настоящия случай — таксите за кабелните и интернет услуги са дължими на периодични, обикновено месечни интервали.

Според запитващата юрисдикция от значение в случая е, че член 62, параграф 4 от Директива (ЕС) 2015/2366 се отнася само до използването на платежни инструменти и платежни услуги, за които той чрез пълно хармонизиране е приел забрана получателят на плащането да начислява допълнителни такси за периода след изтичане на срока за транспониране на 13 януари 2018 г. Директивата обаче не взема предвид момента на възникване на задължението, на което се основават плащанията. **[ориг. 10]**

Поради тази причина запитващата юрисдикция е склонна да приеме, че забраната за начисляване на такси е приложима и към съществуващи договори, сключени преди 13 януари 2018 г., тъй като съгласно съображение 6 от Директивата следва да се осигури последователно прилагане на законодателната рамка за разплащанията в целия Съюз, да се гарантира, че съществуващите и новите участници на пазара работят при еднакви условия, както и да се осигури високо ниво на защита на потребителите при използването на платежни услуги в целия Съюз. Съгласно съображение 66 различните национални практики в областта на събиране на такси, които са довели до драстични различия на пазара на плащанията в Съюза и до объркване сред потребителите, следва да се уеднаквят, като се забрани на получателите да начисляват такси за използването на определени платежни инструменти. Ако за договори с продължително изпълнение в различните държави членки и в бъдеще за неопределен период от време се допуснат различни практики за събиране на такси, това уеднаквяване в целия Съюз би било поставено под въпрос, тъй като погрешно би се приело, че решаващо обстоятелство е моментът на възникване на договорното задължение съгласно националното законодателство, а не изтичането на срока за транспониране на директивата на 13 януари 2018 г.

Запитващата юрисдикция приема, че понастоящем всеобхватното прилагане на забраната за начисляване на допълнителни такси за плащания след 13 януари 2018 г. е поставено под въпрос поради формулировката на преходната разпоредба на член 229, параграф 45, алинея 5 от Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch, която взема предвид само момента на възникване на договорното задължение [...]. **[становища в релевантната литература] [ориг. 11]**

С [...] преюдициалния въпрос запитващата юрисдикция моли Съда за тълкуване на член 62, параграф 4 от Директива (ЕС) 2015/2366. Това се налага поради обстоятелството, че по смисъла на нормата запитващата юрисдикция приема, че след 13 януари 2018 г. тази норма трябва да се прилага неограничено, за да позволи от този момент нататък да се постигне единна схема за таксуване на пазара на платежни услуги в Съюза без оглед на момента на сключване на договорите с продължително изпълнение:

[...]

РАБОТЕН ДОКУМЕНТ